

originál strojopisu.

ÚA Praha, ÚAV NF, inv. č. 17, kart. 41.

19, 25. březen, Praha

pomínky zemědělského oddělení ÚV KSČ k oběžníku generálního sekretariátu Ústředního akčního výboru Národní fronty v Praze k zakládání JZD.

1) Je nutno rozhodnout, zda je vhodné, aby v oběžníku Národní fronty mluvilo se o tom, se přípravné výbory JZD navrhuji *po dohodě s místní organizací KSČ*, že se *po dohodě se sekretariátem KSČ* použijí jako instruktoři funkcionáři jiných stran atp.

2) V úvodní části oběžníku je třeba zdůraznit argument, že roztržičnost družstev omezuje a svépomoc na několik málo lidí, brzdila investice atd. Teprve sjednocení odkrývá ohromné rezervy, které na vesnici jsou, a jen sjednocením mohou být využity.

3) Poněvadž instruktoři pro zakládání JZD podle vnitrostranických pokynů mají být současně stranickými instruktory pro vesnické organizace, je potřeba 2. bod té části oběžníku, kde se pojednává o hlavních úkolech Národní fronty sformulovat v tom smyslu, že funkcionáři jiných stran mají se používat jako spolupracovníci instruktorů.

4) V závěru oběžníku ve větě: „Krajské a okresní národní výbory jsou zodpovědny za propagaci jednotných zemědělských družstev, která nemá být zbytečně důrazná“, je nutno změnit „která nemá být zbytečně důrazná“.

originál strojopisu.

ÚA Praha, ÚAV NF, inv. č. 17, kart. 41.

19, 29. – 30. březen, (Praha)

Informace pro generální sekretariát ÚAV NF o situaci a potížích při zakládání JZD v krajích Plzeň, Olomouc, České Budějovice, Ostrava, Liberec, Pardubice, Jihlava a Karlovy Vary¹⁾.

Z e ň :

Byla zahájena příliš prudká kampaň, která vyburcovala reakci k odporu. V některých obcích se objevuje otevřený odpor, v některých obcích převládá vyčkávací stanovisko. Petrovice v Chodsku mající 25 usedlostí (7 velkých), požádaly samy o zřízení družstva (6 rolníků KSČ, 19 lidovců, ostatní bezpartijní). Byly zaraženy veškeré veřejné projevy a diskuse, pozornost byla soustředěna na vybudování vzorných družstev v obcích, kde jsou pro to příznivé před-

---

¹⁾ Informace byly zpracovány na základě zpráv krajských a okresních instruktorů JZD.

poklady. Budou školeni jednotlivci – zemědělci jako referenti. Přípravných výborů asi 45, z toho 4–5 družstev schválených.

V mnoha obcích skončil pokus o založení přípravného výboru neúspěšně. Nejsou ještě zprávy, jak jsou přípravné výbory složeny s hlediska NF. Jako instruktoři pracují lidovecký tajemník v Blatné a socialistický tajemník v Klatovech.

Malí zemědělci budou školeni pro instruktáž.

Přípravy po linii NF jsou konány jen v obcích, kde jsou potíže. Účast NF v této akci je považována za samozřejmost. Účast bezpartijních slabá. Přehled o účasti NF nelze ještě podat (S. Hlavsa).

O l o m o u c :

Otázka JZD je pořád ještě v plénkách. Byly sice ustaveny výbory, ale konkrétní výsledky nejsou. Ve všech okresech se projevuje zatím neochota k vytváření JZD. Byla požádána strana lidová a socialistická, aby se k akci zapojily, což se také stalo. Zatím jsou zřízena družstva v 32 místech. KAV sleduje tendenci, aby bylo dosaženo spíše dobrých úspěchů v několika málo místech, než aby byla ustavena družstva ve velkém počtu obcí, která by vlastně existovala jen na papíře. Zvláště velký odpor proti družstvu projevuje se na Litovelsku, kde na př. posl. Gadůrkovi byla schůze znemožňována a vykřikováno: „Dejte nám pokoj s jednotnými družstvy, nebo vám rozbijeme držku!“ Větší ochota je na Bruntálsku, kde dokonce zemědělské družstvo se účinně účastnilo hašení požáru továrny v Libavě.

KAV NF navrhuje, aby zatím nebyly svolávány schůze, kam přijde referent, který naváže kontakt se sedláky, nýbrž aby byly pořádány užší besedy s rolníky a otázka družstev s nimi prohoděna.

Dále KAV navrhuje, aby učitelé zimních rolnických škol, kteří vyučují pouze 6 měsíců do roka, byli využiti jako referenti pro propagaci JZD (Dr. Hub).

Č e s k é B u d ě j o v i c e :

1) Průběh akce:

- a) ještě probíhá vysvětlovací kampaň
- b) zatím se dělá 1. etapa
- c) většinou zatím schůze výborů KSČ
- d) stav JZD oznamoval MAV do Prahy
- e) ne
- f) víc bezpartijních, než lid. a soc., jen jeden případ nekomunist. předsedy

2) Účast ČSL a ČSS

- a) vysílali instruktory: několik desítek v kraji
- b) poslanci a funkcionáři, i rolníci
- c) celkem se osvědčili
- d) byli vyškoleni v rámci ORD
- e) ČSL a ČSS o JZD hovořili na právě konaném školení v okresech
- f) neznámy takové případy

3) Z hlediska NF

- a) jen tam, kde je nebezpečí potíží
- b) různě, někde příznivě, někde méně
- c) účast bezpartijních značná, větší než zástupců stran
- d) v některých okresech už pomohla (Milevsko, Týn a jinde).

Odpovědi jsou neúplné, poněvadž budovatelský tajemník narukoval a náhrada za něj dosud není. (Dr. Havelka)

O s t r a v a :

Všeobecným zjevem je, že strana si vyhradila vedení celodružstevní politiky pro sebe. Celou akci v kraji vede s. Svoboda, který prozatím zarazil další zakládání družstev. Tak na př. v Opavě se šlo do soboty po stranické linii – od soboty se zapojil JSČZ a teprve tam, kde to nepůjde, zasáhne NF.

V celém kraji je 286 obcí v první řadě.

Na obcích je zájem – komunisté prohlašují, že každého nevezmou, že si budou vybírat. Lidovci mají snahu družstva ovlivnit, dostat se do předsednictva a pod. V obcích, kde nejsou stroje, se prý rolníci táží, proč mají družstva zakládat. Školení ORD někde probíhá, jinde ještě nezačalo. Na Hlučinsku se drobní zemědělci brání a větší jsou pro družstva.

Národnostní otázka hraje velikou úlohu na Těšinsku, kde ze 46 obcí je v 26 strojní družstvo, ovšem jen 18 vybaveno stroji. Přípravné výbory dosud nejsou. Při zastoupení se naprosto nehledí na politické rozvrstvení, ale výhradně na národnostní (!!).

Instruktoři v celokrajském měřítku jsou z lidové strany 59, ze socialistické 19. Lidovci mají 4 zástupce do ORD (ve 2 okresech). 2 konference se konaly v Místku. Na lidovecké bylo 45 zástupců z 45 obcí, na konferenci ČSS 18 zástupců.

Někde půda ještě není zralá, v některých okresech se vytvářejí 2–3 přípravné výbory z iniciativy strany.

Na Krnovsku je hlavní otázka rekonstrukce rozbitých budov, ve 3 obcích možno ihned družstvo založit. Tajemník OAV NF si svolal zemědělce do oblastí (asi z 8 obcí najednou). Diskuse se zemědělci byla velmi úspěšná. Nechtěli ho prý vůbec pustit domů.

Mobilizační termín v kraji je stanoven na 15. května t.r.

Krajský budovatelský tajemník je málo zapojen a informován. Tak na př. při instruktáži byl krajský tajemník KAV NF na schůzi lidové strany, kde se jednalo o družstvech. O této schůzi budovatelský tajemník ani nevěděl. Také s. Svoboda ho zřejmě nepřitahuje ke spolupráci. Bude projednáno při příští instruktáži. (s. Zachoval).

L i b e r e c :

Za přítomnosti krajského politického tajemníka KSČ s. Vetišky zhodnocen dosavadní průběh. Kampaň po linii KSČ ukázala, že akci jest nutno provádět mnohem pomaleji a že jest nutno v mnohých případech opakovat instruktáž po linii strany. Vyslání instruktoři nebyli namnoze s to splnit jim svěřené úkoly. Spolupráce s NF je velmi dobrá, jest však teprve ve stadiu příprav. Pozornost obou stran bude soustředěna na Turnovsko, Mnichovohradištsko,

Sobotecko, Doksy a zejména Jilemnicko. Veřejné schůze budou svolávány pouze po pečlivé přípravě a budou vysláni vždy alespoň dva referenti.

V rámci kraje i okresů byly vytvořeny akční čtyřky, které konaly pravidelné týdenní schůze a jsou zodpovědné za celý průběh. Tyto akční čtyřky tvoří zástupci KSČ, KAV NF, KRD a JSČZ. Dále proběhnou do 23. 5. aktivity funkcionářů MAV NF. Referenty dodá kraj KSČ. Do 30. 4. budou vybráni referenti strany lidové a socialistické, jakož i bezpartijní a bude zajištěno jejich školení oficiálně pomocí KRD.

V jednotlivých okresech budou vypracovány přesné operativní plány, budou vytvořeny jednotlivé etapy po 5–6 obcích, aby pozornost okresních funkcionářů mohla být soustředěna přímo na problematiku v jednotlivé obci. Tento plán bude sestaven na základě výsledků plenárních schůzí KSČ. Veřejné schůze bude svolávat dle potřeby buď JSČZ nebo MAV, případně společně. (Ing. Chalupa).

Pardubice:

1) Průběh a výsledky akce.

V celém kraji proběhly přípravné uvědomovací schůze (700). Možno říci, že byly z větší části dělány šablonovitě bez příprav dle charakteru obce. Tak se stalo, že mnohde stáli účastníci pod okny a čekali, jak to zkrachuje. Referenti na schůzích byli nedostatečně na své úkoly připraveni. Přípravné výbory byly sestavovány předem bez příprav a dávaly k odhlasování. V celku možno říci, že stanovisko zemědělské veřejnosti je pasivní a že komunističtí zemědělci se nechávají ovlivňovat lidovci a bezpartijními.

Velmi častým zjevem je, že komunističtí rolníci se staví proti JZD. Jejich postoj je ovlivňován lidovci, kteří mají na ně vliv. Neuváženými akcemi nebyl odpor zlomen, nýbrž zesílen. Značný vliv má též zahraniční rozhlas. Fara hraje v lidoveckých obcích značnou roli. Farář se mnohde zúčastňuje schůzí, kde je vždy jednáno podle jejich postoje.

2) V kraji Pardubice byla provedena masová akce. Na základě získaných zkušeností přikročilo se tuto neděli k etapovému řešení. Tuto neděli bylo uskutečněno nových 200 uvědomovacích schůzí. Zde již byli referenti zvláště vybráni a schůze připraveny podle typu obce. Nedostatek první kampaně tkví v nedostatečném uvědomování a vysvětlení, nýbrž za každou cenu splnit úkol. Schůze strany proběhly, nepřipravily však půdu k svolání schůze veřejné MAV. Nebyla blíže zkoumána politická situace, ani vzhledem k tomu připravena diskuse. Žádal jsem soudruhy, aby připravili seznam o dosavadní organizační přípravě (dosud nebyla k ruce bližší data).

Na pardubickém kraji byla dosud ustavena 3 JZD. Přehled o počtu připravených nebyl k dispozici. Bez úspěchu byl pokus ve 2 obcích. I v těchto byl však již přípravný výbor založen. Zde jsem se musil spokojit s ústním podáním.

Složení přípravných výborů: (Jelikož detailní přehled nebyl k dispozici, zkoumali jsme některá hlášení).

okres Holice: 222 komunistů, 25 lidovců, 2 čs. socialisté, 114 bezpartijních. Předsedy jsou všude komunisté. Složení 50 % z dosud hlášených 4.500 členů komunisté, silně jsou zastoupeni bezpartijní, dále lidovci, slaběji socialisté.

Účast ČSL a ČSS. Tyto strany neměly žádných instruktorů. Z řad lidovců mají navrženy 4 zemědělce. Můj dojem z rozhovorů byl, že této záležitosti nebyla v okresech věnována dostatečná péče. Nebylo jednáno a zvláště hledáno. Národně frontovské školení nebylo. Pokud se týče poslanců, nebyli tito dosud řádně využiti. Funkcionáři mají výmluvy a nebyli zvláště přitahováni. Strana lidová konala aktivy. Bližší podrobnosti o výsledku a průběhu mně nemohly být dány.

Hodnocení:

Přípravy nebyly po linii NF až na několik výjimek. Teprve nyní při druhé kampani je postupováno po linii NF. Účast je kladně hodnocena v předsednictvech OV KSČ. V místě jsou potíže a naráží se na odpor některých funkcionářů. Odpor se velmi pomalu odstraňuje a NF postup prosazuje.

Celkově možno konstatovati, že účast NF má všude kladný přínos při uváženém a připraveném postupu (s. Knotte).

J i h l a v a :

Žďár: V okrese je 13 přípravných výborů JZD, ale ani soudruzi nemají důvěru k družstvům (vliv zahraničního rozhlasu, velcí sedláci). V obci Vondrovec vyhrožoval sedlák soudruhovi, že ho oběsí, když založí družstvo. Lidová strana dosud nevyslala žádného referenta na jednotlivá družstva, ale bude mít aktiv s referátem o JZD. Družstvo se daří dobře vytvořit v místech, kde dřívější družstva dobře pracovala. Tam se přihlásilo i 30 lidí do družstva. Soudruzi budou postupovat tak, že raději vytvoří JZD méně, ale kvalitních. V Podolí u Nového Města byl na svátky americký vyslanec. Mistry se objevily plakáty proti JZD a výstrahy.

Ledeč: Je 14 přípravných výborů a v nich průměrně 75 % komunistů (v 6 jen komunisté). Potíže nebyly velké, největší ze strany nových přídělčů. Lidovci i socialisté vydali letáky o JZD. Jako referenti se nezúčastnili, protože teprve shání důvěrníky. Dobrá spolupráce s JSČZ a ORD. Více přípravných výborů asi nebude děláno, neboť mají velké nároky na stroje.

Humpolec: Tvoření JZD bylo zastaveno, protože referenti z kraje byli špatně informováni. Propagace byla nyní zaměřena jen tam, kde může mít úspěch. Ještě probíhají schůze, ale teprve pak se budou tvořit přípravné výbory (JSČZ + ORD).

Havl. Brod: Začátek byl ukvapený, instruktoři nebyli dobře seznámeni s věcí, nedostavili se atd. (80 schůzí ve 3 dnech). Ve školení ČSL i ČSS byly pasáže o JZD. Vadí zde poslech cizího rozhlasu. Lidovci nemají schopných referentů, socialisté Čáslavku, který měl ve Štokách větší úspěch než okresní tajemník KSČ. Prozatím je 16 přípravných výborů, někde jen KSČ, jinde až do 40 % jinostranici.

Dačice: Schůze o JZD probíhají, byly zvláště rušné. Proti JZD se staví hlavně soudruzi - noví osídlenci, kteří prošli okresní politickou školou. Jako instruktor se zúčastňuje i lidovec. Působí sem propaganda ze Znojemska - vystupovat ze všech družstev. Chtějí dokonce rozpouštět i strojní družstva. Školení ČSL se zúčastnilo kolem 300 lidovců a také několik farářů. Je podezření, že náladu proti JZD vyvolávají faráři.

Třebíč: Je 5 přípravných výborů JZD, dále budou nejdříve vždy zpracovány MV KSČ.

Velké Meziříčí: Přípravné výbory jsou v 7 obcích, někde referenti o JZD neznali argumenty. Teď jezdí dvojice, v nich je i předseda OAV ČSL Obršlik (velmi dobrý člověk, dobrý vztah ke KSČ).

Pelhřimov: Je 13 přípravných výborů, zastoupení druhých stran slabé, více bezpartijních. Ztroskotalo zde školení lidové strany, neboť přišlo jen 6 lidí. Někde je nepochopení, jinde i odpor proti JZD. Je i nejistota u bývalých družstevníků (první pokus o ustavení JZD ztroskotal).

Třešt: Hlášeno 14 přípravných výborů (to ovšem jen z členských schůzí KSČ, veřejné schůze se ještě nekonaly). Ve Stonařově stranici – noví osidleni se postavili proti družstvu. V Sonovicích agronom prohlásil, že se bude napřed všechno scelovat (byl odvolán). Do přípravných výborů budou zapojeni i nestraníci, také několik referentů nestraníků. Asi před týdnem navštívili okres 2 úředníci z ministerstva zemědělství a 1 z KNV, informovali se u JSČZ na usedlosti s tím, že nad 50 ha budou všechny převzaty do státních statků. Zástupce KNV žádal, aby to bylo děláno dobrovolně. Navštívili pak spolu se zemědělským referentem ONV a zemědělským tajemníkem KSČ 2 vesnice, kde prohlásili velkým sedlákům, že buď do středy dobrovolně předají usedlosti, anebo budou zabráněni. To se už rozeslo po vsích. Pak odjeli a dali příkaz zemědělskému referátu ONV, aby pokračovali jako oni. Tato celá akce byla už zastavena a předána ústředí KSČ.

Jihlava: JZD je dosud připraveno v několika vesnicích, instruktáže se zúčastnili i socialisté a lidovci, ale jako referenti nebyli použiti. Chybou při tvoření JZD bylo, že se jejich utvoření nemělo terminovat.

Pacov: Je připraveno 13 výborů, ale referenti byli špatně informováni. Zprávy o divokých poměrech na vesnicích Pacovska jsou nepravdivé, ač se odpor vesnických kapitalistů projevuje.

Moravské Budějovice: Naráží se na odpor šířený ze Znojemska, bude založeno prozatím asi 12 vzorných družstev, v nichž bude asi 70 % soudruhů.

Kamenice nad Lipou: Prozatím ustavili sami přípravné výbory, jde to pomalu, KNV dodává neinformované referenty, byla ustavena čtyřka, která bude organizovat zájezdy do vesnic k přípravě JZD.

Školení v Havličkově Brodě mělo být pro tři kraje, ale byla malá účast (jen 15 lidí). Hlavní otázkou byla JZD. Byl přítomen referent JSČZ. Obíhá zde šeptanda, že kdo nebude v JZD, tomu se vypne proud.

Schůze předsednictva KAV NF: tajemník KRD mi sdělil, že v kraji už je celkem 34 schválených a 142 navržených JZD. (Dr.Br)

Karlový Vary:

Tajemníci OAV NF instruováni dle směrnic ÚAV NF.

Stranické aktivity. Četné členské schůze dosud tuto věc neprojednaly. Přípravných výborů ustaveno zatím velmi málo – 11. „Pětky“ fungují zatím v 5 okresech, v ostatních jsou ustaveny, jsou však pasivní, vinou funkcionářů strany. Vinou instruktorů budou se mnohé členské schůze strany opakovat. Doporučuje se školení instruktorů. Po důkladné průpravě ve straně bude věc přednášena na veřejných občanských schůzích. (S. Chváta)

Originál strojopisu.

SÚA Praha, ÚAV NF, inv. č. 17, kart. 41.

Prosím, aby tato poznámka byla vzata jako informace ze strany referenta upřímně míněná, aby byla zjednána náprava, pokud jsou námitky odůvodněné. Práce referentů není lehká a bylo by dobře, kdyby poznatky referentů byly skutečně zachycovány a brány v úvahu.

Schůze přesto, že byla rušná, byla nakonec v klidu ukončena a rozloučení bylo přátelské. Doporučuji však přesto, aby na venkov byli vysíláni skutečně zemědělské odborníci, ne-li výkonní zemědělci.

V Klatovech, dne 11. dubna 1949.

Janda Václav v.r.
Toman Václav v.r.
zaměstnanci OSAZ v Klatovech.

Opis strojopisu.

SÚA Praha, ÚV KSČ – Klement Gottwald, sv. 86, a.j. 1061, fol. 15–18.

30

1949, 12. duben, Praha.

Zpráva o zakládání JZD sestavená podle zápisů z okresních konferencí KSČ a zpráv instruktorů JZD zemědělským oddělením ÚV KSČ¹⁾.

Dosavadní zkušenosti z okresních konferencí strany, zprávy instruktorů, jakož i přímé zprávy z krajů ukazují, že problém JZD není ve straně, zejména však ve vesnických organizacích ještě zcela vyjasněn. Pozorovatelé na okresních konferencích konstatovali, že jen málokde rozvinula se diskuse o JZD a že přítomní rolníci byli velmi zdrženliví. Proti tomu však výklad referentů a každá zmínka o JZD byla vyslechnuta s neobyčejnou pozorností. V debatách s rolníky o přestávkách se ukázalo, že nemají správné představy o poslání JZD, že mnohdy proti JZD jsou i dělníci s 1–2 ha půdy a že na vesnicích silně působí reakční propaganda o kolchozech.

Propracování otázky JZD uvnitř strany je dnes většinou ve stadiu výborových a členských schůzí na vesnici.

Okresní aktivity funkcionářů, které předcházely kampani ve vesnických organizacích (až na kraj Ostravu), jsou ukončeny a dopadly v celku dobře. Tyto aktivity byly však povahy informativní a přispěly k organizačnímu zajištění akce jen částečně. Hlavním nedostatkem bylo, že jejich základ netvořili instruktoři, kteří měli být speciálně pověřeni prací při zakládání JZD přímo ve vesnicích. Výběr instruktorů byl zpravidla prováděn až později a k tomu ještě s nedostatečnou péčí. Jejich úroveň mnohde je nízká a jsou případy, že nedovedou v organizacích zodpovědět otázky, které jsou jim naneseny.

¹⁾ Zpráva byla připravena V. Sovou, pracovníkem zemědělského oddělení sekretariátu ÚV KSČ pro schůzi organizačního sekretariátu ÚV KSČ dne 26. dubna 1949 a v prvopisu zaslána Klementu Gottwaldovi. SÚA Praha, ÚV KSČ – zemědělské oddělení, sv. 48, a.j. 638, fol. 3–6. ÚV KSČ – organizační sekretariát, sv. 7, a.j. 110, fol. 60–63.

Výborové a členské schůze v některých krajích již proběhly a někde se ještě konají. Tak ku příkladu v brněnském kraji organizovali kampaň plenárních schůzí ve všech vesnických organizacích ve dvou nedělích. Schůzí se zúčastnili i dělničtí instruktoři. V jihlavském kraji konaly se rovněž ve všech obcích členské schůze, na nichž byl vysvětlen význam JZD. V hradeckém kraji probíhají výborové schůze od 3. dubna a od 16. dubna zahajuje se kampaň schůzí členských. Podobně je tomu i v jiných krajích. Tyto členské schůze jsou většinou informativního rázu a setkaly se s dobrými výsledky. Jsou však také případy, kdy na členských schůzích JZD byla odmítnuta a někdy se projevil odpor ostrou formou. V některých krajích bylo zaznamenáno odmítnutí JZD už při projednávání dopisu ÚV. Ve velkém rozsahu vyslovilo se v resoluci o dopisu ÚV proti JZD 39 vesnických organizací v okrese Stod (plzeňský kraj), jinde šlo o případy ojedinělé. Dlužno dále konstatovati, že při projednávání otázky JZD ve výbo-rech a plenárních schůzích, projevuje se sice živý zájem, když však se jedná o návrhu na pří-pravný výbor, chovají se často rolníci apaticky a odmítají být jeho členy. V některých místech projevily se snahy vytvořit přípravný výbor i družstvo pouze z komunistů a někde přípravný výbor, navržený ve výboru a plenární schůzi vydávali za řádný přípravný výbor, aniž by věc projednali a schválili na veřejné schůzi družstevníků a zájemců. V pražském kraji narazili na skutečnost, že se rolníci komunisté z několika sousedních obcí dohovořili, že budou ve svých základních organizacích vystupovat proti JZD. Byl zaznamenán i případ, že několik našich rolnických funkcionářů, kteří ve své vesnici vystoupili proti JZD, objíždělo ostatní vesnice v okrese a agitovalo proti JZD. Často se konstatuje, že v důsledku nejasnosti nebo ne-správného výkladu o JZD projevuje se ochlazení poměru rolníků komunistů ke straně.

Svolávání veřejných schůzí a ustavování přípravných výborů je teprve v počátcích. Pouze v některých krajích, jako ku př. v Ústí n. L. jsou poněkud dále. V okrese Most byly ustaveny přípravné výbory ve 26 obcích z celkového počtu 27 obcí. Účast na veřejných schůzích podle hlášení byla dobrá a rolníci přivítali JZD s pochopením. I v jiných okresech, na př. Louny, projevuje se tendence k rychlému zakládání přípravných výborů. Příklady zakládání dobrých přípravných výborů jsou hlášeny i z jiných krajů. Tak ku př. zlínský kraj 2 přípravné výbory. V obci Těšnovicích na Kroměřížsku byl ustanoven přípravný výbor o 10ti členech, z nichž 8 je malozemědělců a předsedou je 8 a 1/2 ha rolník. Z tohoto počtu je 6 komunistů a 4 lidovci.

V brněnském kraji je složení 140 přípravných výborů takové: všech členů je 1 207. Z toho 917 rolníků, 127 dělníků a 127 ostatních. Členů KSČ je 905 a 244 bezpartijních a jinostrani-ků. Rolníků do 5 ha je 394, do 10 ha 420, do 15 ha 187 a přes 15 ha 21.

Některé zajímavé případy z pražského kraje:

Obec Tismice (Český Brod) má 19 rolníků. Na veřejné schůzi 15 větších rolníků, kteří nejsou ve straně, byli pro JZD a 4 drobní rolníci – komunisté proti. V obci Kly-Větrušice, která byla vybrána jako vzorná obec a kde většina rolníků je ve straně, proběhly 3 členské schůze. Přesto, že na členských schůzích bylo JZD odmítnuto, byla svolána veřejná schůze za účasti dvou set rolníků. Jen 27 rolníků bylo pro JZD. V obci Mělnické Vtelno, kde na veřejné schůzi malí a střední rolníci postavili se proti JZD, jejich vlastní ženy vystoupily veřejně proti svým mužům a dožadovaly se, aby JZD bylo ustaveno.

Použití Národní fronty. Po počátečním váhání, ve většině krajů přistupují k lepšímu vyu-žití vlivných funkcionářů a rolníků, kteří nejsou členy strany anebo jsou příslušníky jiných stran Národní fronty. Tak ku př. v Českých Budějovicích konal se aktiv lidoveckých rolníků, na němž byla projednána otázka JZD, a v Hradci Králové přes KAV NF byla svolána konfe-rence asi 400 rolníků bezpartijních, lidovců a nár. soc.

Reakce v poslední době vydatně zneužívá nejasnosti problémů JZD a také chyb stranických funkcionářů a snaží se zneklidňovat venkov. Její úsilí spočívá také v tom, že chce zanést zmatek do našich organizací a oddělit rolníky v organizacích od ostatních. Zastráňovací metody rozmáhají se ve větším měřítku ve všech krajích. Funkcionáři dostávají výhrušné dopisy, malují se šibenice a především těm rolníkům o nichž se předpokládá, že budou v přípravném výboru. Někde došlo i k vražedným aktům:

zavraždění předsedy MNV a těžké zranění jiného venkovského funkcionáře ve zlínském kraji, postřelení soudr. Šťastného v pražském kraji.

Závěry pro další práci strany při budování JZD:

- 1/ Akce JZD musí být především politicky ujasněna a organizačně zvládnuta uvnitř strany a hlavně ve vesnických organizacích. Nelze připustit svolání veřejné schůze a jednat o ustavení přípravného výboru, dokud členstvo a zvláště jeho rolnická část není přesvědčena o správnosti poslání JZD.
- 2/ Znovu prozkoumat seznam instruktorů, kteří zajiždí do vesnic, případně i zúžit jejich počet tak, aby byli vysíláni jen nejlepší. Znovu s nimi projednat problémy na základě dosavadních zkušeností. Zapojit jako spolupracovníky instruktorů vyspělé soudružky.
- 3/ Agitační kampaň a ustanovování přípravných výborů nemá se dít jen na základě všeobecného vysvětlování stanov, nýbrž také na základě rozvíjení dosavadní činnosti družstevní a nové činnosti podle místních podmínek a možností.
- 4/ Je nutno vystříhat se jakémukoliv chvatu a upustit od takového postupu, že se připravují návrhy přípravných výborů ve všech obcích okresu. Naopak, z počátku je třeba se soustředit na několik obcí, kde jsou nejlepší politické a kádrové podmínky pro úspěšné ustavení JZD.
- 5/ Využít více aparátu a funkcionářů ostatních politických stran při popularizaci JZD a dodržovat důsledně politiku Národní fronty při ustavování přípravných výborů.
- 6/ Všimát si více rozvratnické agitace venkovské reakce, seznamovat naše funkcionáře s metodami reakce proti JZD a tvrdě postupovat proti všem záškodnickým pokusům a činům.

Navrhuje se:

Ve smyslu těchto závěrů poslat dálhopisné sdělení krajům.

Prvopis strojopisu.

SÚA Praha, ÚV KSČ – Klement Gottwald, sv. 86, a.j. 1061, fol. 10–13.

31

1949, 17. duben, Mladá Boleslav.

Výňatek ze zápisu ze schůze zemědělské družstevní a lesnické komise krajského sekretariátu KSČ v Mladé Boleslavi o vytváření akčních výborů¹⁾, které měly provádět „očistu“ zemědělských družstev a o vytváření univerzálních družstev²⁾.

¹⁾ Akční výbory Národní fronty byly orgány politické moci KSČ, které i v zemědělských družstvech byly vytvářeny brzy po výzvě ÚV KSČ ze dne 21. února 1948 a které se ujaly tzv. očisty družstev.

²⁾ Zápis byl zaslán zemědělskému oddělení sekretariátu ÚV KSČ k další dispozici.

Kosiky – za přítomnosti 400 lidí, scf

Jankovice – schůze nemohla býti zahájena pro značný odpor občanů. Jde o lidoveckou obec. Referent předseda OV JSCZ byl ohrožován nožem.

Jalubí – komunistická obec, odtud vyšla řada našich funkcionářů, zahájeno za přítomnosti 700 občanů, referoval místopředseda KNV s. Zemek, v sále bylo asi polovina komunistů, kteří seděli zvláště, před předsednictvem schůze. Po oslovení „vážení občané“ došlo ke řvaní přítomného davu. Referent odmítl mluvit, v sále však zůstávali lidé na svých místech. Takový stav byl asi hodinu. Pak byl vypnut elektrický proud a došlo k útoku lahvemi od piva a židlemi na předsednický stůl, při čemž se řvalo: „Kde je Zemek“. Referenta hledali dokonce baterkou, která však byla zhasnuta příslušníky strany. Ze schůze byl odvezen jeden těžce zraněný do nemocnice, několik lidí bylo raněno lehce. V Jalubí učinila strana všechna opatření, jež byla po ruce. Hlídaly se hlavní elektrické sloupy a transformátor, přesto však došlo k přerušení proudu přehozením drátu, který způsobil krátké spojení. Hlavní rváče jsme nechali zajistit a budou prošetřeni. Rovněž tak byl pravděpodobně zajištěn mladík, který přehodil drát a způsobil krátké spojení. Zajištěno bylo asi 8–10 lidí.

Všechny tyto akce byly organizovány. Mezi jednotlivými obcemi se vyrozumívali raketa-
mi. Hlavní zájem provokatérů byl opět – nepřipustit referenta ke slovu, nechat v obci nepřá-
tel- skou argumentaci proti JZD. Naši soudruzi z míst jsou přesvědčeni, že je to hlavně štvání
farářů, ať už při kázání, nebo tajným. Všechny veřejné schůze v kraji jsme proto zastavili.

KV KSČ Gottwaldov
org. taj. Škubal

Kopie strojopisu.

SÚA Praha, ÚV KSČ – Klement Gottwald, sv. 86, a.j. 1061, fol. 24–25.

37

1949, 28. duben, Dačice

**Hlášení Okresní družstevní rady v Dačicích ministerstvu zemědělství o průběhu zaklá-
dání JZD a o vzniku přípravných výborů JZD.**

Oznamujeme, že průběh akce zakládání Přípravných výborů JZD jeví se ve zdejším okrese
ku dni 28. dubna 1949 následovně:

Počet založených Přípravných výborů JZD = 9.

Počet schválených Přípravných výborů = 5.

Činnost dosud nezačala.

K seznamu osmi, námi již hlášených obcí, ve kterých byly již Přípr. výbory založeny, při-
stupuje obec Nové Sady, pošta Písečné, kde byl Přípravný výbor JZD založen.

V uplynulém dni, tj. 27. dubna 1949, veřejné schůze konány nebyly. Uvádíme přehled
o veřejných schůzích konaných dne 26. dubna:

1/ Dačice:

Ref. Švec A. taj. AV NF. Účast 55 m. 8 ž. Diskuse velmi živá a věcná. Drobní zemědělci přijali založení s uspokojením, takže po další schůzi a diskusi vznikne předpoklad k ustavení JZD.

2/ Vydří Zadní:

Ref. Roháček, učitel h. školy. Účast 26 m. 2 ž. Projeven nezájem, takže nutnost dalších schůzí a poučení o významu JZD.

3/ Urbaneč:

Ref. Hanzlík, člen rady ONV. Účast 16 m. 3 ž. Pohraniční obec, mají obavy o finanční prostředky. Předpoklady pro založení JZD jsou.

4/ Mutišov:

Ref. Švec R., zem. ref. ONV. Účast 29 m. Pohraniční obec. Zájem o založení JZD. Nutnost další schůze a výklad o soukromém vlastnictví.

5/ Liděřovice:

Ref. Vaněk, taj. ODR. Účast 33 m. 1 ž. Pohraniční obec, nedostatek fin. prostředků. Předpoklady pro založení JZD v místě jsou.

6/ Chvalkovice:

Ref. Olajec, taj. KSČ. Účast 36 m. 3 ž. Diskuse věcná. Obavy o soukromé vlastnictví. JZD bude později utvořeno.

7/ Mysletice:

Ref. Šrot, ref. ONV. Účast 22 m. Živel v obci krajně reakční, proti JZD zaujati. Nutnost zpracování příslušníků strany KSČ.

8/ Olší:

Ref. Lysý, řed. HD. Účast 17 m. K ustavení se staví nerozhodně, nikoli odmítavě, takže po další schůzi bude později JZD založeno.

9/ Jeníkov Velký:

Ref. Bučina, učitel. Účast 42 m. 5 ž. Obec konzervativní na malé výjimky. JZD prozatím ustaveno nebude.

10/ Dobrohošť:

Ref. Cech, učitel h. školy. Účast 5 m. Obec poměrně zámožná. Zemědělci mají obavy o své vlastnictví. Nezájem pro utvoření JZD.

11/ Stojecín:

Ref. Havlík, předseda JSČZ. Účast 8 m. Pohraniční obec, kterou pravděpodobně převezme Past. družstvo. Pro založení JZD nejsou podmínky.

12/ Lípolec:

Ref. Karásek, ins. ž. výroby. Účast 34 m. 2 ž. Pohraniční obec. Předpoklady pro založení JZD po dalších schůzích a výkladu zákona o jeho prospěšnosti.

Ref. Stejskal, HD. Účast 32 m. Referát přijat s uspokojením drobnými zemědělci. Ti, kteří vlastní větší výměru pracují proti založení JZD. Doufáme, že po dalších diskusích bude JZD založeno.

Celkové poznatky z provedených schůzí shrnujeme následovně:

Zásadně odmítavé stanovisko projevilo se pouze v několika případech. Jinak je u drobných zemědělců projeven zájem o ustavení JZD. Jsou však ze starých dob zvyklí neprojevat své názory před vesnickými boháči, jelikož mnozí ještě dnešní doby a změny úplně nechápou. Zemědělci s větší výměrou pozemků drží se ve většině v pozadí neb podvratně proti utvoření JZD pracují, překrucováním pravdy. Proto přistoupíme k další práci předně mezi příslušníky strany KSČ, jichž povinností je politiku strany podporovat, čímž růst JZD uspíšíme.

Originál strojopisu.

SÚA Praha, MZ – JZD, inv. č. 175, kart. 16.

38

1949, 29. duben, Poděbrady.

Akční plán Okresní družstevní rady v Poděbradech pro zakládání JZD, zaslaný 29. dubna 1949 družstevnímu odboru min. zemědělství.

Akční plán ODR

Za účelem správného postupu při zakládání JZD byl stanoven po dohodě s okres. taj. zem. odděl. KSČ a taj. JSČZ tento pracovní plán:

- 1) Po zkušenostech získaných na členských schůzích KSČ a ze schůzí veřejných budou uspořádány ve všech obcích informační schůze zemědělců, a sice jako členské schůze JSČZ. Organizaci těchto schůzí provede okres. taj. JSČZ s. Huňáček.
- 2) Na těchto schůzích budou referovat a instruovat jen soudruzi, kteří zemědělskou politiku plně ovládají a mají na zemědělce určitý vliv, tj. tajemník ODR, tajemník JSČZ, zem. taj. KSČ a bud. referent JSČZ. Každý týden bude uspořádáno 10 schůzí, takže členské schůze proběhnou do 15. června 1949. Tam, kde budou zjištěny podmínky pro ustavení Přípravného výboru JZD, tento se ihned na schůzi ustaví. V místech zásadního odporu nebude na ustavení JZD naléháno, ale tyto obce se povedou ve stálé evidenci a budeme takticky pracovat k tomu, aby i v těchto obcích bylo JZD ustaveno.
- 3) Ustaveným PV-JZD bude věnována co největší pozornost a veškeré právní formality a písemné práce bude provádět za místní činitele účetní brigáda HD a OZAS spolu se sekretariátem ODR.
- 4) V obcích, kde jsou a postupně budou ustavena JZD, budeme hlavní pozornost věnovat náboru nových členů a zahájení činnosti široké působnosti JZD.

Program:

- a) zajistíme ze skladů HD v Městci Králové a v Poděbradech pro členy JZD dodávku sušáků na píci.